

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה נ"א.

א) לעיל מהו. (ב) לקמן ע"כ.
ג) וצחיה קטנא. לעיל ה';
ד) וצ"ל ממתניתין. (ו) וצ"ל
לחיות; (ז) פטחיהו. (ח)
והוא; (י) וצ"ל וצחיהו;
(יא) וצ"ל וצ"ל; (יב) ח' היא;
יג) וצ"ל; (יד) וצ"ל וצ"ל;
(טו) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
(טז) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
מ"ג.

א) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ב) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ג) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ד) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ה) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ו) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ז) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ח) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
ט) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
י) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
יא) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
יב) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
יג) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
יד) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
טו) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
טז) וצ"ל וצ"ל וצ"ל;
מ"ג.

תורה אור השלם

1. זבח לאלהים יתרו
בלתי לך לכוני.
שמות כב כב
2. ומכל התי מכל בשר
שנים מכל תביא אל
החכה להחית אתך וקר
תקדש יתי.
בראשית י ט
3. גם משוך השמים
שבועה שבעה וקר תקדש
לחיות זרע על פני כל
הארץ. בראשית י ג
4. אלה תולדות נח
איש צדיק תמים היה
ברדתו את האלהים
התהלך בתו.
בראשית י ט
5. ולא תבדו עוד את
זבוחם לשעירים אשר
הם וגים אהריהם וקר
עולם תתינה זאת לתם
לדרכתם. ויקרא י ו
6. השקל לך פן תקש
אחריהם אחרי השמים
מפניך ופן תשר
לאחיהם לאמר איכה
יעבדו היום האלה את
אלהיהם ואצאשן גם
אני.
דברים יב

לעזי רש"י

טייליא. קרם על העין
הפוגע בראייה.

מוסף רש"י

שהוא אסור לבני נח.

הקריב לגזוה

הקריב לגזוה (לעיל ה).
וצחיה קטנא. ומכל החי.
על שם שהיה עמד
נה להקריב מהן דכתיב
(בבלשית ח) ויקח מעט
הבהמה הטעורה וגו'
(לעיל ה). שחיון ראשי
אברין שלה. ולמה ל'
לאסור עליהם אי לאו
משום הקריב שהקריב
משום נצלתו מן הנינה
(ובחיים טס). מלתחית זרע
נפקא. לטריפה זרע
יולדת טס. בדומין לך.
למעטי טריפה טס.
תמים דברכו. טס.
וספלו טס) עניו וספלו
רוח (לעיל א). וצדיק
במעשי. נלח מתם טס.
לצוותא בעלמא. אתך
לאו למדע דזמין לך אלף
להודיעו שאש טושה אלף
לכבוד להודיע לך לזנות
(ובחיים טס). לנחמד עמי
י"ב חדשים זמניה. עמי
טריפה לא תעשי. אלף
מתנו ונבל הניזא.
אלן זקן וסריס שפיר
דמי קמיל (לעיל ו).
קמיל לחיות זרע. לאו
לזנות בני נח. והואהשתא
על כיוון אתך יתיא
הוא למדעו ביה דזמין
לך (ובחיים טס). לשוחט
בהמה למרקוליס.
אש"ש שבוטחו דין מיון
הוא למדעו ביה דזמין
לדק כבוד. ולא קרינא ביה
איכה יעבדו וטריפה לא
ואש"ש מנין שהוא חייב
(ובחיים טק).

חייב אפילו אין עבודתה בכך: לימא. מילתיה דרב כחנאי: שחט לה חגב. לכל עזודת כוכבים שזעולס בין דרכה בין אין דרכה בכך: מר סבר. רבי יהודה סבר אמרינו כעין וצניחה ואש"פ ללא וצניחה ממש היא דהא אין שמיעת כוכבים נוסגת והוא כבשירת מכלל דהייב הואיל ואיכא למימר כעין וצניחה וה"ה צניחה מכל דהיא צניחה וצניחה און ותרגול דשייכא ביה שמיעת ממש: ורבין סברי לא אמרינו שצניחה כעין וצניחה: לא דר"ע לא אמרינו כעין וצניחה. ובמקל אפילו רבי יהודה פטר וליתא לדב דכעין פנים זעינין מידי דדמי לצניחה כגון חיה ועוף וצניחה אפי' אין ראוין לקרין: ושאני חגב הואיל וזארו דומה לנחמה. דיש לה זאור צניחה והלכי מחייב רבי יהודה דכעין שמיעת פנים הוא: שער מקל לפניה חייב ונאסרה. המקל בין שעבודתה שצניחה בין שאין עבודתה שצניחה היא עבודה להחייב והיא מקרובה לאסור כדאמרן דכעין וצניחה היא: זרם מקל בפניה חייב וכגון שעבודתה צוריקת מקל מאיכה יעבדו: ואינה נאסרה. המקל ללא הי מקרובה ללא מידי דכעין פנים: אלא מעשה. דכעין כעין פנים אבנים הנזרות למרקוליס צמה יאסרו: וכן אלא עזודת כוכבים. המוספת על המרקוליס קטן ליעשות מרקוליס גדול ואיסורו משום עזודת כוכבים עצמה ולא משום מקרובה כלל מקל לא איתעביד עזודת כוכבים דעיקרה של עזודת כוכבים ללא מקל חייב: הלא לא פלחה. דהא כולה גדול עזודת כוכבים נינהו: וסוקרובה לחיורה. לענין שתאה צניחתה נעזרה ממנה ונאסרה ממנה צניחתה משום עזודת כוכבים ונימתר צביטול אלל מקרובה למהו זמחי מתים ח אין צטין עולמית לא הו דכעין פנים זעינין ומקל לא איתעביד עזודת כוכבים ושיר לגמרי: כפרישית: שסרי. שהרי עזודת כוכבים נעשית אלל לא נעזרה עדיין: אי ידעה לה. אס אמה מניה לאחרונה זיל שקלה כלומר שאין לה היכר לפיכך כולה אסורה: סוקרובה לעלמה. שהרי אין לה עבודה אחרת אלל זריקה וצוריקתה נעשית עזודת כוכבים ונעבדת ופסלו אחרונה נאסרת משום עזודת כוכבים עצמה: הרי אלו מוסרין. בגמרא מפרש טעמא לקמן עזודת כוכבים וצניחתו נעדה לעזודת כוכבים דהו כשבר מקל לפניה דדמי לצניחה: צניתי לה. משמע שראוי לשים לכתוב מדבר: דוקן. טייל"א: צניתי לה. כל זמן שלא יצטנה טורה אף ישראל נקרא בני נח: הוא לגזוה צניחה וידעו. דילפין לקמן דמחוסר אבר אלל נאסר אבר. ללא אשכחן דליתמחי לגזוה: בנח וצדע שחיון ראשי אבנים שלה. בגלו ידוע לפניו טעמיד להקריב נח כדמידי ויקח מכל הבהמה הטעורה וגו' מלהחיות זרע נפקא. דבר ששעה פירות וטריפה שניקב קרוס של מוח או שחתכו רגליה שז אינה יולדת: אלל למ"ד טריפה יולדת.

חייב בשלמא עביט של מימי רגלים איכא זריקה משתברת אלא צואה מאי זריקה משתברת איכא בצואה לחה לימא כחנאי שחט לה חגב ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרים מאי לאו בהא קמפלגי דמר סבר אמרינו יכעין וצניחה ומר סבר לא אמרינו כעין וצניחה אלא כעין פנים לא דכ"ע לא ושאני חגב הואיל וזארו דומה לצואר בהמה אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה אמר רב יעבודת כוכבים שעובדין אותה במקל שבר מקל בפניה חייב ונאסרת זרק מקל לפניה חייב ואינה נאסרת אלל רבא לר"נ מאי שנא שבר דהויא ליה כעין וצניחה זרק גמי הויא ליה כעין זריקה אלל דכעין זריקה משתברת וליכא אלא מעשה אבני בית מרקוליס כמותא יאסרו אלל אף לדודי קשיא לי ושאלתיה בר רבא בר אבוה ורבה בר אבוה לחי"א בר רב וחי"א בר רב לרב ואלל נעשה כמגדל עבודת כוכבים הניחא למ"ד עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד אלא למ"ד עד שתעבד תישתרי דהא לא פלחה אלל כל אחת ואחת נעשית עבודת כוכבים ותקורבות לחברתה אלל בתרייתא מיהא תשתרי אמר ליה אי ידעת לה זיל שקלה רב אשי אמר כל אחת ואחת נעשית תקורבות לעצמה ותקורבות לחברתה אלל בתרייתא מיהא תשתרי אמר ליה אי ידעת לה זיל שקלה רב אשי אמר כל אחת ואחת נעשית תקורבות לעצמה ותקורבות לחברתה או שביצא בו קרב לגבי מובח אסור בשלמא ינות שמנים וסלתות איכא כעין פנים ואיכא כעין זריקה משתברת אלא פרכילי ענבים ועטרות של שבליים לא כעין פנים איכא ולא כעין זריקה משתברת איכא אמר רבא אמר עולא כגון שבצרון מתחלה לכך אלל רבא אבהו אלל יוחנן המנין לזובח בהמה בעלת מום לעבודת כוכבים שהוא פטור שנאמר יזובח לאלהים יחרם בלתי לה לבדו לא אסרה תורה אלא כעין פנים הויה בה רבא במאי אילימא ברקין שבין הגויה לגויה בבמה דידהו לעבודת כוכבים מיבעיא אלא במחוסר אבר וכדרבי אלעזר ר' אלעזר ר' אלעזר מנין למחוסר אבר שהוא אסור לבני נח שנאמר ומכל הבשר שנים מכל אמרה תורה הבא בהמה שחיון ראשי אברין שלה היא ומכל החי מביעי ליה למעוטי טריפה אמר רבא טריפה יולדת אלא לאו אמר רבא טריפה אלא למ"ד טריפה יולדת מאי איכא למימר אמר קרא אתך בדומין לך ודלמא נח גופיה טריפה הוה תמים כתיב ביה דלמא תמים בדרכיו צדיק כתיב ביה דלמא תמים בדרכיו וצדיק במעשיו לא מצית אמרת דנח גופיה טריפה הוה דאי ס"ד נח טריפה הוה אלל רחמנא דכוותך עייל שלמין לא תעייל השתא דנפקא מאתך להחיות זרע למה לי אי מאתך ה"ל לצוותא בעלמא ואפי' זקן ואפי' סרים קמ"ל להחיות זרע: אלל אלעזר יומנין לשוחט בהמה למרקוליס שהוא חייב שנאמר ולא יזבח את זבחהם לשעירים אם אינו ענין לכדרכה דכתיב איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם תנהו ענין לשלא כדרכה והא להכי הוא דאתא האי מביעי ליה לכדתניא ער

אלל נאסר אבר. ללא אשכחן דליתמחי לגזוה: בנח וצדע שחיון ראשי אבנים שלה. בגלו ידוע לפניו טעמיד להקריב נח כדמידי ויקח מכל הבהמה הטעורה וגו' מלהחיות זרע נפקא. דבר ששעה פירות וטריפה שניקב קרוס של מוח או שחתכו רגליה שז אינה יולדת: אלל למ"ד טריפה יולדת. אינטרוך מכל החי למעוטה ללא נפקא מלהחיות זרע: דדומין לך. ולא טריפה הלכך מכל החי למחוסר אבר אכר אתא: ודלמא נח גופיה טריפה הוה. ואש"ש דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ל הלכך לא נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטה ולא ממשמעושת דמהי דהא טריפה חיה אלל מביצוא ומפרשים להי החי לשון צריאות וטריפה הוא דלמיטע אלל מחוסר אבר לא: להחיות זרע נח. לא הא אימעות טריפה: אי מאתך. טריפה הוא דמעוטי אלל זקן וסריס מממת חולי דלנא לזנות לזנות צלמנא אמר רחמנא לעיליניהו וטריפה לא יעול שמתו צניחה אלל לעשות פירות זקן וסריס ואלפילו זקן וסריס יעול קמשמע לך: למרקוליס. אף על פי שאין עבודתו צניחה: לכדרכה. לעזודת כוכבים שעבודתה צניחה דהא נפקא לך מאיכה יעבדו: ער

רבינו הנואל

אוקימנא בצואה לחה משתכחת והוא כעין חתיכת אבר אבר: שחט חגב לעבודת כוכבים ר' יהודה מחייב וחכמים פטרים. אוקימנא כולי עלמא כעין פנים בעינין ושאני חגב הואיל וזארו דומה לצואר בהמה וכאילו בהמה שחט לעבודת כוכבים. ורבין לאו בהמה היא: אמר רב עבודת כוכבים שעבודתה במקל שבר מקל בפניה חייב ונאסרת דשברתה כעין וצניחה היא. זרק מקל כעין וצניחה חייב שחיון דרין עבודתה במקל. ואינה נאסרת אותה המקל. דבעינן זריקה משתברת. כגון זריקת דם וליכא: ומקשינן אי הכי אבני מרקוליס אמאי אסורות אלל מפני שפושא אותן עבודת כוכבים ובכל יום מוסדו ומגדלה. דאמר רבנא הניחא לר"י ודמקו חנות כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד. אלא לר' ישמעאל דאמר עד שתעבד אחי לא פלחה ואמאי אסורות. ופרכין כל אחת ואחת נעשית עבודת כוכבים ותקורבות לחברתה. בתרייתא תשתרי דעדיין לא נעבדה. ופרכי רב אשי כל אחת ואחת נעשית תקורבות לעצמ' ותקורבות לחברתה. הנה גם היא כאלו נעבדה. ומקשינן עליה דרב מהא דתנן פרכילי ענבים ועטרות של שבליים אסורות משום תקורבות עבודת כוכבים והא הני לא כעין פנים איכא. הוה און נקריבין בעוהה בתורת קרבן כיוצא באלו. וגם אינה צוריקת משתברת במאי נאסרין. ופרכין כגון שבצרון וקרבן מתחלה לכך שנאסרו בשעת חתיכת שהיא כעין וצניחה: איך יותגן מנין לזובח בהמה בעלת מום לעבודת כוכבים שפטור שנאמר וזבח לאלהים יחרם בלתי לה לבדו לא הוה ר' אלעזר לר' רבאוי לר' חייב בר לעבודת כוכבים ואוקימנא האי בעלת מום מחוסרת אבר היא אבל בעלת מום ברוקין שבין חייב. דהא חזיא לגזוה לבני נח בבמה דידהו. שנאמר ומכל החי מכל בשר וגו' אמר תורה הבא בשר שחיון ראשי אברין שבה. ומצינו שהעלה מהן נח וקצבנו ובר"א דאמר מנין למחוסר אבר שאסור לבני נח שנאמר ומכל החי מכל בשר וגו' אמרה תורה הבא במה שחיון ראשי אברין שבה